

مصاحبه با مسئولان آموزش و پرورش پیرامون مدرسه کارآمد

طور کلی نمی توان در مورد مدارس کارآمد موجود قضاوت کرد.

وی با اشاره به ویژگی های مدارس کارآمد می گوید: در ارتباط با کارآمد بودن مدارس، عناصری تاثیرگذار است که مهم ترین آنها مدیریت است. مدیریت باید قوی باشد و از همه عوامل باید در راستای بهینه سازی امور استفاده کند. اگر تمام عناصری که در ارتباط با خروجی خوب، تاثیرگذار است مهیا باشد ولی مدیر خوب نباشد و از این عناصر استفاده بهینه نکند، کارآمدی معنا و مفهوم نخواهد داشت بنابراین مدیریت کارآمد شرط اساسی است.

رستمی معتقد است عناصر دیگری نیز برای مدارس کارآمد لازم و ضروری است از جمله می توان به بودجه، نیروی انسانی با تجربه و به روز، ابزار آموزشی لازم و ضروری و فضای آموزشی مناسب از لحاظ فیزیکی و معماری اشاره کرد. وی با بیان اینکه باید به خواسته های فطری محصلان در ارتباط با فضا و محیط آموزشی توجه کرد، ادامه می دهد: یک فضای فیزیکی مناسب در ایجاد انگیزه تحصیل در دانش آموزان بسیار تاثیرگذار است و این نکته در کشورهای پیشرفته مورد توجه قرار گرفته است.

این عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس می افزاید: آموزش ما باید بر محوریت پژوهش باشد یعنی باید بیشتر به خلاقیتها بپردازد تا حفظیات. اینها عوامل و عناصری هستند که در یک واحد آموزشی و در کارآمدی مدارس تاثیرگذار است.

• دانش آموزان مدرسه ایده آل اهل مطالعه و مسلط به اطلاعات روز هستند

حمید رضا کفایش در پاسخ به این سؤال که چه چیزی باعث می شود مدارس متفاوت از یکدیگر باشند، می گوید: تفاوت در نوع نگاه و تفکر، در استعدادها، در

• دانش آموزان خوب از مدارس کارآمد فارغ التحصیل می شوند

عباسعلی رستمی اظهار می دارد: در یک نگاه کلی مدارس کارآمد یا مدارس موفق به مراکز آموزشی گفته می شود که خروجی و قبولی خوبی در بخش آموزشی، پژوهشی و تربیتی دارد و دانش آموزان خوبی از این مدارس فارغ التحصیل می شوند.

وی معتقد است که برای تشخیص کارآمد بودن هر چیزی، باید به نتیجه آن نگاه کرد و می گوید: اگر واحد آموزشی در ابعاد مختلف موفق بود، مشخص می شود آن مدرسه کارآمد است و اگر خروجی خوبی نداد، معلوم است که کارآمد نبوده است.

عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس در پاسخ به این سؤال که آیا در کشورمان مدرسه کارآمد داریم، می افزاید: معتقدم کارآمد بودن مدارس را به صورت نسبی و منطقه ای باید ارزیابی کرد. در بعضی از استان ها و شهرستان ها دارای مدارس کارآمد هستیم. علت این است که در رأس برنامه، مدیریتی موفق به کار گماشته شده و بر مجموعه ها که معلمان و نیروهای انسانی هستند نیز عناصر موفق بوده و ابزار آموزشی و فضای آموزشی هم مناسب بوده است. به

• دانش آموزان مدارس کارآمد توانایی تحلیل مسائل را دارند

آیت الله ایزدیان در تعریف مدرسه کارآمدی می گوید: مدرسه کارآمد مدرسه ای است که قوه تفکر، تجزیه و تحلیل دانش آموز رشد کند به طوری که دانش آموز در حد خود به فکر کردن و داشته شود تا آمادگی کافی برای تصمیم گیری در موقعیت های پیش روی آینده را داشته باشد و این به قدرت و توانایی معلم بستگی دارد.

وی اضافه می کند: در حقیقت معلم بگونه ای عمل می کند که دانش آموزان تنها به حفظ کردن تکیه نکنند بلکه آن را درک کنند و دانش آموزان دستشان مثل فکرشان به کار آشنا شود. ضمن اینکه روحیه مشارکت، تعامل و همبستگی تقویت شود و با ایجاد محیطی شاداب، دانش آموزان برای زندگی فردا آماده شوند.

مدیر کل مدارس خارج از کشور وزارت آموزش و پرورش در پاسخ به این سؤال که مشکل مدارس برای کارآمد شدن چیست، اظهار می دارد:

مدرسه ناکارآمد مدرسه ای است که صرفاً پیگیر نظام خشک است و در کلاس یک برنامه خشک اجرا می شود. به عنوان مثال در صبحگاه برنامه تکراری اجرا می شود. البته باید به تربیت ناکارآمد برخی از اولیا نیز اشاره شود. عده ای به جای تفکر، با احساسات با فرزندان خود رفتار می کنند و به خاطر علاقه، تمام امکانات و نیاز آنها را تهیه کرده و در اختیارشان می گذارند. در حالی که آشنایی با کار متناسب با سن فرزند می تواند در تربیت کارآمد او موثر باشد.

وی ادامه می دهد: مدیر و معلم باید تشخیص بدهند که چه کاری کنند تا مدارس کارآمد باشند. البته کار سختی است چون به تعداد هر دانش آموز معلم و مربی وجود ندارد.

اجتماع و خانواده هستند. اگر مدرسه و مجموع از کان مدرسه به درستی وظایف محوله و مأموریت‌های کاری خود را به انجام برسانند و از طرف دیگر ابزارهای انتقال این مفاهیم و ایجاد تعامل مثل رسانه‌ها نیز همیاری مدرسه را در اولویت قرار دهند، موجب تحقق آرمان مدرسه کارآمد در سراسر جامعه تعلیم و تربیت خواهد شد.

وی با بیان اینکه موضوع مدارس کارآمد از جمله مواردی است که آموزش و پرورش پیشرو به ویژه در سال‌های آتی به آن نیازمند است و ابزارهایی مثل رسانه‌ها در انتقال مفاهیم و کارکردهای مدرسه کارآمد به سایر مدارس و همچنین برقراری تعامل در مدارس نقش موثری دارند، می‌گوید: باید رسانه‌ها در این زمینه فعالانه عمل کنند. امیدوارم که این تعامل زیبا، معنادار و دلنشین رسانه‌ها و آموزش و پرورش موجب کارآمدی و پویایی و اثربخشی بیشتر شود.

• در مدارس کارآمد همه تلاش می‌کنند تا موثر واقع شوند

حسینی معتقد است که مدارس کارآمد می‌توانند دولتی یا غیرانتفاعی باشند و می‌گویند: این مدارس دارای مجموعه افرادی هستند که تلاش می‌کنند موثر واقع شوند. مدیر سعی می‌کند تا نیروی خوبی جذب و گزینش کند و با جلب رضایت آنها به نحو مقتضی از وقتشان محیطی برای دانش‌آموزان ایجاد کند تا مزه محبت باشد.

وی به نقش دانش‌آموزان در این مدرسه اشاره می‌کند و می‌افزاید: دانش‌آموزان از مدرسه گریزان نیستند و با رغبت به مدرسه گرایش دارند. این دانش‌آموزان با علاقه وارد مدرسه می‌شوند. اینها دانش‌آموزانی هستند که صرفاً نمی‌توان گفت که دارای معدل بالایی هستند و به دانشگاه راه یافته‌اند بلکه از نظر تربیتی هم الگو برای سایر دانش‌آموزان هستند. معاون بازرسی و پاسخگویی به شکایات وزارت آموزش و پرورش در خصوص تعداد مدارس کارآمد در کشور اظهار می‌دارد: خیلی دقیق نمی‌توان گفت. اما به نظر من اگر مبالغه نباشد ۳۰ درصد مدارس دولتی ما مدارس کارآمد هستند که نقش الگو ایفا می‌کنند در غیرانتفاعی هم همین درصد می‌تواند کارآمد تلقی شود. در مورد مدارس دولتی بی‌مهری زیادی می‌شود و از شما می‌خواهیم که بیشتر به معرفی این مدارس بپردازید زیرا در مدارس دولتی تعداد مراجعان به مراتب بیشتر از مدارس دیگر است به طوری که اگر ظرفیت مدارس دولتی ۱۰۰ نفر باشد، قریب به ۸۰۰ مراجعه کننده دارد. وی به دلایل ناکارآمدی برخی مدارس اشاره می‌کند و ادامه می‌دهد: در ناکارآمدی یک مدرسه خانواده‌ها، معلمان، دانش‌آموزان، مدیر، عوامل اجرایی، محتوای کتب درسی و حوزه‌های ستادی که این مدارس را زیر پوشش دارند، هر یک به نوبه خود نقش دارند که اگر همه در یک مسیر قرار گیرند، در واقع اسباب کارآمدی فراهم خواهد شد.

کارکردهای مناسب خواهد شد.

وی یکی از عوامل موثر در پویایی مدارس را تعامل و بهره‌گیری مدارس از تجربیات یکدیگر ذکر می‌کند و می‌افزاید: در این حالت نقاط قوت تقویت شده و نقاط ضعف برطرف می‌شود.

معاون فناوری ارتباطات و اطلاعات آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی اضافه می‌کند: در حال حاضر این تعامل به میزان زیاد نیست و باید تدابیر و راهکارهایی برای افزایش این تعامل پی‌ریزی و ایجاد شود. به عنوان مثال این موضوع از طریق تعامل دبیران و دانش‌آموزان مدارس مختلف با یکدیگر قابل انجام است.

وی در پاسخ به این سؤال که آیا در حال حاضر موفقیت‌های مدارس جهت استفاده و الگو برداری برای سایر مدارس مستند سازی می‌شود، اظهار می‌دارد: به صورت متمرکز این کار در حوزه وزارت آموزش و پرورش انجام نمی‌شود. در حقیقت متناسب با کارکردها و مأموریت‌های آموزش و پرورش و حسب موفقیت‌های مدارس، دفاتر و حوزه‌های مختلف وزارتخانه موفقیت‌های دست یافته مدارس را به شیوه‌های مختلف معرفی و مستند می‌کنند. کفایش ادامه می‌دهد: نوع سازمندی و برنامه‌ریزی‌های آموزش و پرورش باید به سمتی برود که موجب انتقال مهارت‌ها، تجربیات و توانمندی‌های مدارس شود تا حدودی نیز برنامه‌هایی در این زمینه بوده که باید به صورت مدون گسترش یابد. وی معتقد است که باید برای بالا بردن انگیزه پیشرفت طلبی و ارتقا در مدارس، برنامه‌های آموزش و پرورش در جذب تجربیات و انتقال به مدارس با شیوه‌های مدون گسترش یافته و تمام اجزای مدرسه در بهره‌گیری از آن و ایجاد فضای رقابت و در نهایت بالا بردن انگیزه پیشرفت طلبی و ارتقا در مدارس گسترش و توسعه همه جانبه‌ای یابد.

معاون فناوری ارتباطات و اطلاعات آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی منابع مالی را یکی از عوامل موثر در کیفیت بخشی مدرسه ذکر می‌کند و می‌گوید: در حقیقت برنامه‌های قابل انجام و مجموع فرآیندهای آموزش و پرورش در مدرسه زمانی به حد شکوفایی می‌رسد که علاوه بر تکریم دانش‌آموز و معلم منابع مالی و سرمایه‌ای برای پشتیبانی از برنامه‌ها پیش‌بینی و اختصاص یابد. در حقیقت منابع مالی و سرمایه نقش حمایت‌کننده و پشتیبانی در این زمینه دارد.

وی با بیان اینکه در حوزه اخلاق و تربیت، نقش خانواده‌ها موثر است و بسیاری از آنچه که از تعلیم و تربیت در دانش‌آموزان متجلی می‌شود، مرهون تعامل هدف‌دار خانواده و اجتماع با مدرسه است، اضافه می‌کند: در حقیقت مدرسه به تنهایی نه کارآمد می‌تواند باشد و نه منجر به کارآمدی دانش‌آموزان و معلمان خواهد شد. کفایش به جایگاه و نقش رسانه‌ها در کیفیت بخشی مدارس اشاره می‌کند و می‌افزاید: رسانه‌ها از ابزارهای مهم و اثرگذار در تعامل مدرسه،

توانمندی معلمان و در عایق و سلیقه‌ها از جمله تفاوت‌های مدارس است. نه تنها در جامعه آموزش و پرورش ایران که حتی در جهان نیز مدارس از نوع کارکردهایشان و ویژگی‌های دانش‌آموزان و معلمان با هم متفاوت هستند. به این تفاوت‌ها نوع شیوه آموزش و پرورش و روش برنامه درسی را نیز می‌توان افزود.

وی با بیان اینکه مدارس بر اساس ویژگی‌ها و برجستگی‌هایشان در نوع روند آموزش و ویژگی‌های دانش‌آموز و خروجی خود، عناوین و صفت‌های زیادی به خود می‌گیرند، اظهار می‌دارد: مدرسه شاد، مدرسه با نشاط، مدرسه خلاق، مدرسه متوسط و غیره از جمله این عناوین و صفت‌ها هستند که اسامی آنها بر مبنای خصوصیات حاکم بر آن، تغییر می‌کند. قطعاً تفاوت در کارکردهای مدرسه موجب تفاوت در عناوین و صفت‌هایی می‌شود که به مدارس نسبت می‌دهیم. البته مدارس در هدف، مشترک و واحد هستند اما در نوع تحقق آن یعنی در روشها و شیوه‌ها تفاوت دارند.

معاون فناوری ارتباطات و اطلاعات آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی با اشاره به ویژگی‌های مدرسه ایده آل می‌افزاید: یک مدرسه ایده آل در کنار داشتن دانش‌آموز خلاق، مصمم و توانمند از معلمان خوش فکر، اهل مطالعه و مسلط به اطلاعات روز برخوردار است. روش‌های تدریس و آموزش در آن هم غالباً بر گرفته از شیوه‌های نو و موفق هست. بنابراین دانش‌آموزان، معلمان توانمند و علاوه بر آن شیوه‌ها و روش‌های آموزشی صحیح و موفق از جمله ویژگی‌های مدرسه ایده آل است.

وی به طبقه‌بندی و درجه‌بندی مدارس اشاره می‌کند و می‌گوید: از جمله فواید طبقه‌بندی مدارس، ایجاد حس رقابت و دلگرمی مدارس موفق است و موجب می‌شود رقابت بین مدارس به پیشرفت برنامه‌های آموزشی منجر شود اما از جمله مضرات این کار، گرایش شدید دانش‌آموزان توانمند برای انتخاب مدارس موفق و جای خالی آنان به عنوان یکی از عوامل موفقیت در مدارس دیگر خواهد بود.

کفایش در پاسخ به این سؤال که نقش مدیران مدارس در ارتقای کیفیت اداره مدرسه چیست، می‌گوید: مدیران نقش بسیار موثری در ساماندهی و ارتقای کیفیت اداره مدرسه دارند. درایت عمل و ایجاد توانی مناسب در برنامه‌های آموزش و پرورش، معلمان و دانش‌آموزان، قطعاً موجب تحول و ایجاد

مدرسه کارآمد با علم روز پیش می‌رود

علی زرافشان در تعریف مدرسه کارآمد می‌گوید: تعریف مدرسه موفق و کارآمد را ابتدا باید از دیدگاه‌های مختلف مورد بررسی قرار داد. بنابراین اول باید شاخصها مشخص شود و به نوع دیدگاه، نگاه جامعه و تصویری که از مدرسه ترسیم می‌شود، توجه کرد. به طور کل تا شرایط کارآمدی در جامعه تعریف نشده باشد نمی‌توان نظر و تعریف واحدی نسبت به کارآمدی مدارس داشته باشیم.

وی ادامه می‌دهد: باید از بیرون به عملکرد مدرسه و خروجی‌های آن توجه کرد که مدرسه مورد نظر تا چه حد توانایی تأمین نیاز مخاطب را دارد. با توجه به اینکه با پیشرفت علم، نیازهای مخاطبان امروز با سالهای گذشته تفاوت چشمگیری دارد، مدرسه برای رسیدن به کارآمدی نیازمند است تا با علم روز پیش رود. مدیر کل سابق دفتر تألیف کتب درسی وزارت آموزش و پرورش با اشاره به این نکته که اگر شرایط موجود مدارس را بر اساس چارچوبهای آموزش و پرورش مورد سنجش قرار دهیم، مدارس در بخشهایی کارآمد و در برخی موارد غیر کارآمد هستند، اظهار می‌دارد: بر اساس پروژه ۱۹۹۰ یونسکو طرحی در آموزش و پرورش دنیا تحت عنوان آموزش برای همه شروع شد که در این پروژه ۱۸ شاخص تعریف شد و بر مبنای عملکرد ده ساله، آموزش و پرورش مورد ارزیابی قرار گرفت که کارآمدی آنها مشخص شد و شاخص‌های متنوع و سطح کمی و کیفی عملکرد ملاک عمل قرار گرفت.

وی اضافه می‌کند: طبق گزارش پایان سال ۲۰۰۳ مدارس ایران، کارنامه کارآمد و قابل قبولی را در اکثر شاخصها داشت. به طور مثال در زمینه بی‌سوادی و هوش از کارآمدی بالایی برخوردار بود و از میانگین شاخص بالاتر بود. در بحث پوشش قبل از دبستان با آمار ۱۴ درصد نتوانست خود را به میانگین تعیین شده در این شاخص برساند. در زمینه میزان تحصیلات و دانش معلمان نیز برای مطابقت با میانگین جهانی، ارتقای سطح آموزش احساس می‌شود. البته به این معنا نیست که مدارس و کادر آموزشی به طور مطلق کارآمد نیستند.

زرافشان ادامه می‌دهد: ارزیابی کارآمدی در دو شاخص کلان و خرد است. علاوه بر شاخص‌های ذکر شده در سطح کلان، شاخص‌هایی با ارزیابی موضوعی در آموزش و پرورش مورد مطالعه قرار گرفت که در این مقوله دو شاخص معروف پرلز که به بحث ریاضی و علوم می‌پردازند و مطالعه پرلز به مهارت دانش‌آموزی می‌پردازد که در این ارزیابی وضعیت کشورمان در برخی شاخص‌ها کارآمد و برخی غیر کارآمد عنوان شد. در این مطالعات به لحاظ میزان علاقه، تقاضا و طلب آموزش در دانش‌آموز و خانواده، شاخص بالاتر و در حوزه دانش، شاخص پایین‌تر از کشورهای شرکت‌کننده بود.

وی با بیان اینکه همه کشورها در این مطالعات

شرکت نمی‌کنند و تنها کشورهای که علاقه‌مند هستند در این مقیاس‌ها مورد ارزیابی قرار گیرند حضور دارند، می‌افزاید: در مطالعه پرلز که میزان توانایی خواندن ارزیابی می‌شود ۲۶ کشور شرکت کردند. پوشش تحصیلی دختران را یکی از قابل قبول‌ترین شاخص‌های آموزش و پرورش ایران در مقیاس‌های جهانی می‌توان مطرح کرد. پس از ارزیابی کارآمدی در مقیاس کلان لازم است که در بحث خرد و به صورت استانی به ارزیابی کارآمدی مدارس پرداخت. مدیر کل سابق دفتر تألیف کتب درسی وزارت آموزش و پرورش ادامه می‌دهد: ارزیابی کارآمدی درونی و بیرونی از شاخص‌های دیگر قابل ارزیابی است که به طور مستقل به هر کدام باید پرداخته شود. در ارزیابی بیرونی باید مشخص شود که مراکز آموزشی تا چه حد توانایی پاسخگویی به نیاز دانش‌آموزان دارند.

وی معتقد است آنچه امروز جامعه به جهت کارآمدی نیاز دارد، تأمین نیاز کیفی شهروندی است و علاوه بر توانایی علمی باید به توانایی شهروندی نیز پرداخته شود. زرافشان می‌گوید: مهارت زندگی، تربیتی، اخلاقی، دینی و آموزش حقوق شهروندی نیازهایی است که به نظر می‌آید لازم به توجه و کار بیشتر است. مدارس باید رویکرد خود را از آموزش به رویکرد فرهنگی و تربیتی تغییر دهند. آموزش و پرورش در این جهات نیاز به تجدید نظر دارد چرا که اکنون به تدریس کتب درسی در مدارس پاسخگویی نیاز امروز دانش‌آموزان نیست. تغییر نوع نگاه به مدرسه و اهداف آن از حالت سنتی و صرفاً آکادمیک و مرکز تولید دانشمند و فیزیکدان باید به یک مرکز پرورش شهروند نمونه باشد.

وی با بیان اینکه متأسفانه رویکرد امروز آموزش و پرورش و نگاه مردم به مدارس موجب شده است تا به جای ارتقای مهارت‌اندوژی، ارتباطات انسانی و خوب اندیشیدن در دانش‌آموزان بیشتر به جهت‌گیری آموزشی پرداخته شود، می‌افزاید: البته طرح و تولید برنامه درسی ملی یکی از اقدامات مثبت آموزش و پرورش در این راستاست که می‌تواند سمت و سوی جهت‌ها را تغییر دهد.

مدیر کل سابق دفتر تألیف کتب درسی وزارت آموزش و پرورش با بیان اینکه آموزش و پرورش در این راه با عوامل و مزاحمت‌های بیرونی مواجه است، اظهار می‌دارد: مهمترین عامل، کنکور سراسری است که سایه خود را بر تمام سطح آموزشی پهن کرده است و اجازه نمی‌دهد آموزش و پرورش به برنامه و اهداف خود دست یابد. کنکور و استرس ناشی از این مسئله دانش‌آموز، اولیا و مربی را تحت فشار قرار داده و به جای بررسی نیازهای آموزشی بیشتر به نیاز کنکور پرداخته می‌شود.

وی در پاسخ به این سؤال که به کار بردن صفت‌های مختلف برای مدارس چقدر موثر است، می‌گوید: به کار بردن این صفت‌ها به منظور جهت‌گیری مدارس کشور است. چندی پیش مهندس فرشیدی، مدرسه‌زنگی

رام طرح کرد. استفاده از این عبارت بیانگر جهت‌گیری و اهداف ما برای سمت و سوی مدارس است یعنی در این مدرسه علاوه بر تدریس باید زمینه زندگی و آموزش بهتر زیستن در دنیای امروز را فراهم کرد. وی می‌افزاید: کشور ژاپن چندی پیش طرحی را با عنوان شوق زندگی در مدارس خود اجرا کرد تا شوق زیستن را به مدارس وارد کند. موضوع استفاده از عبارت‌های مختلف در مدارس نیز بیانگر جهت‌گیری کلان آموزش و پرورش است که امیدواریم این نوع نگاه در محل اجرا و عمل نیز به موفقیت پیوندد.

مدیران باید مدارس موفق ایران و جهان را ببینند

سید نصرت‌الله فاضلی مدارس کارآمد را مدرسه‌ای می‌داند که دانش‌آموزان با نشاط در آن زندگی می‌کنند و می‌گویند: مدرسه کارآمد مدرسه‌ای است که بتواند چگونه زندگی کردن در آینده را آموزش دهد. نباید تنها به دروس تئیمی تکیه کرد بلکه باید به بعضی دروس که اصل است و امروز فراموش شده، بیشتر توجه شود.

وی می‌افزاید: به عنوان مثال درس هنر درس مهمی است که در مدارس ما از آن غفلت می‌شود یا درس ورزش که به اندازه کافی در مدارس پرداخته نمی‌شود. معتمد مدرسه کارآمد باید به اندازه محتوای کتاب، آزمایشگاه، کارگاه و فضای ورزشی را در نظر بگیرد. ضمن اینکه کلاسها تراکم مناسبی داشته باشند. معاون مشارکت‌های مردمی وزارت آموزش و پرورش به نقش معلمان در ایجاد مدارس کارآمد اشاره می‌کند. اظهار می‌دارد: اگر معلم مهارت نداشته باشد، نمی‌تواند دانش‌آموز را آموزش دهد. پس معلم باید به علم روز و کارآمدی مجهز شود. البته کتب درسی نیز باید طوری تنظیم شوند که هر کس بدون مهارت نتواند آن را تدریس کند.

وی با بیان اینکه مدرسه کارآمد به جای توجه به کتاب باید بیشتر به دانش‌آموز توجه کند، می‌گوید: متأسفانه برعکس مدیریت ما بیشتر به آموزش کتاب توجه دارد. به عنوان مثال در مقطع ابتدایی نیاز دانش‌آموز از همه مقاطع بیشتر است اما کتاب آن ساده‌تر از همه مقاطع است. دیوار مدرسه کارآمد باید اندازه دیوار جامعه باشد تا بتواند آنچه مورد نیاز جامعه است به دانش‌آموز انتقال دهد و دانش‌آموزان بتوانند

محیط زندگی چنین تفکیکی وجود ندارد لذا اگر در مدارس این جداسازی اتفاق بیفتد پس از ورود دانش آموزان به زندگی دچار مشکل می شوند. مدیرکل آموزش و پرورش راهنمایی اضافه می کند: انسانها دارای تفاوت های فردی هستند همین امر موجب تحول، پویایی و هم افزایی نیز می شود در حالی که در طبقه بندی این انفاق نمی افتد. وی با بیان اینکه رویکردهای جدید آموزشی موافق با طبقه بندی و جداسازی دانش آموزان و مدارس نیست، ادامه می دهد: در موارد ضروری مثل مراکز استثنایی و تیزهوشان می تواند جداسازی صورت گیرد. فضلی خانی با اشاره به این نکته که مدیران مدارس نقش اساسی در پیشبرد اهداف دارند، می گوید: به قول کلارک "قدرت بیکران تحول در دستان، قلبها و مغزهای مدیران مدارس است" بنابراین مدیران مدارس با مدیریت و برنامه های موثر می توانند کیفیت را محقق سازند. وی با بیان اینکه خانواده و اجتماع نقش مهمی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارند، اضافه می کند: در دهه گذشته بعضی از کشورها استراتژی آموزش و یادگیری در خانواده و جامعه را مورد توجه قرار دادند و معتقد هستند که یادگیری فراگیران متأثر از فرصت های یادگیری در سطح خانواده و جامعه است. به نظر من موقعیت های به وجود آمده در خانواده و جامعه که در طول آموزش مدرسه ای قرار دارد، می تواند تکمیل کننده آن باشد. مدیرکل آموزش و پرورش راهنمایی، طرحهایی مانند بهره گیری از تجارب کشورهای موفق، توصیف ویژگی های یک مدرسه موفق، آموزش عوامل انسانی، ارتقای مهارت های حرفه ای عوامل انسانی و تفسیر نظام ارزشیابی کارکنان را برای رسیدن به مدارس کارآمد پیشنهاد می کند.

وی در پاسخ به این سؤال که نقش فصلنامه مدارس کارآمد برای افزایش کیفیت بخشی مدارس چیست، می گوید: ایجاد بستر مناسب برای ارائه دیدگاه های جدید و نو در خصوص کارکردهای جدید مدرسه، تولید و انتشار یافته های علمی در این خصوص، فراخوان مقاله در خصوص موضوع، ترجمه متون خارجی و انتشار آن و پرداختن به موضوعات مهم و انسانی از اقداماتی است که این نشریه می تواند انجام دهد.

دانش آموزان الزامی است.

• دانش آموزان مدرسه کارآمد خلاق و نوآور هستند

منوچهر فضلی خانی در پاسخ به این سؤال که مدرسه کارآمد را چگونه توصیف می کند، اظهار می دارد: هر سازمان و موسسه ای جهت نیل به اهدافی از پیش تعیین شده، تشکیل می شود بنابراین آموزش و پرورش نیز برای هر دوره تحصیلی اهدافی دارد که توسط شورای عالی آموزش و پرورش تصویب می شود. به نظر می رسد برای تشریح و توصیف ویژگی های یک مدرسه کارآمد باید بر اساس تحقق اهداف آن عمل کرد.

وی ادامه می دهد: به طور اجمال مدرسه ای را می توان کارآمد نامید که دارای ویژگی هایی باشد به عنوان مثال دانش آموزان به عنوان محصول مدرسه دارای خلاق و نوآوری، مقید بودن به رفتارهای اجتماعی مبتنی بر فرهنگ جامعه، روابط اجتماعی مطلوب و مهارت های زندگی موثر باشند. فرایندهای کیفی مدارس نیز مانند روشهای یاددهی - یادگیری، نظام ارزشیابی، فرایند تشویق و مشارکت دانش آموزان نیز باید مطلوب باشد. بنابراین مدرسه کارآمد مدرسه ای است که فرایندهای کیفی آن (نظام آموزشی و تربیتی) و فراگیران تربیت شده آن دارای صلاحیت های زندگی مطلوب باشد (یعنی دانش، نگرش، عملکرد و مهارت) مدیرکل آموزش و پرورش راهنمایی معتقد است که بر اساس ویژگی های گفته شده، مدارس با هم متفاوت هستند و می گوید: دلایل تفاوت آنها به عناصر و متغیرهای زیادی مانند عوامل انسانی، امکانات و تجهیزات، اعتبارات، روشهای آموزش، فضا و موقعیت جغرافیایی، فرهنگ اولیا، سبک و نوع مدیریت و برنامه ریزی و نظام فوق برنامه بستگی دارد. وی معتقد است مدرسه کارآمد صرفاً مدرسه ای نیست که امکانات، تجهیزات و درون داد مناسبی داشته باشد بلکه فرایندهای آموزشی و تربیتی حاکم بر مدارس یعنی روش های آموزش، نظام ارزشیابی، مدیریت و برنامه ریزی و مشارکت دانش آموزان نقش تعیین کننده ای دارد. فضلی خانی می افزاید: نباید تفاوتها را در دنیای فیزیکی جستجو کرد بلکه تفاوت های اساسی و تحولی در شیوه ها و روش های آموزشی نهفته است.

وی به طبقه بندی و انتخاب مدارس موفق اشاره می کند و اظهار می دارد: جداسازی، طبقه بندی مدارس و کلاسهای درس شاید از نظر آموزشی دارای مزایایی باشد به این دلیل که دانش آموزان همگن در کلاس حضور دارند و معلم می تواند بهتر آموزش دهد ولی از نظر تربیتی، مسائل اجتماعی و فرهنگی دارای معایب جدی است. امروزه جداسازی دانش آموزان مورد استقبال نیست زیرا همه افراد در جامعه کنار هم زندگی می کنند و در

بسیاری از مسئولیتها را بپذیرند و اجرا کنند. فضلی در پاسخ به این سؤال که چگونه می توانیم مدرسه کارآمد را در کشور توسعه دهیم، می افزاید: مدیریت باید جدی باشد. آموزش را در نظر داشته باشد، نباید مدیران تخصصی و موفقی را به علت سیاسی بودن، از دست داد. مدیران نباید در مدارس ساکن باشند بلکه باید فضایی باز کنیم که مدیران، مدارس موفق کشور و جهان را ببینند. ضمن اینکه قبول داشته باشیم هر چه برای آموزش و پرورش سرمایه گذاری کنیم، کم است. فراموش نکنیم که پایه توسعه جامعه را نیروی انسانی می دانند و نیروی انسانی در آموزش و پرورش تربیت می شود.

• مدرسه کارآمد نماینده یک نظام آموزش و پرورش کارآمد است

مهری سوسوزی، مدرسه کارآمد را جلوه نظام آموزش و پرورش می داند و می گوید: مدرسه کارآمد، مدرسه ای است که در همه سطوح دارای سطحی از علوم، اخلاق و ارزشها باشد و توانایی و مهارت متناسب با مقاطع سنی را داشته باشد. در حقیقت مدرسه کارآمد نماینده یک نظام آموزش و پرورش کارآمد است. باید در پایان مقطع تحصیلی، دانش آموز دانا در حوزه علوم و اخلاق دارای یک سری فضیلتها و ارزشهای اخلاقی باشد و در زمینه تجربه عملی هم مهارت، مطابق با سطح کارآمدی تنظیم شده باشد.

وی در پاسخ به این سؤال که آیا مدرسه کارآمد در کشور داریم، اظهار می دارد: ابتدا باید مبنای سنجش را مورد نظر قرار دهیم. اگر منظور حد مطلوب و انسان تراز جامعه ایرانی و اسلامی است، با آن فاصله داریم و اتفاقاً پذیرفتن فاصله است که امروز لزوم تحول را بیش از پیش روشن کرده است و حتی مقام معظم رهبری نیز فرموده اند که آموزش و پرورش باید حرکت تحول گونه داشته باشد.

مدیرکل دفتر زنان وزارت آموزش و پرورش اضافه می کند: ما نیازمند به یک حرکت تحولی هستیم. معنای این جمله این است که ما با جوان تراز جامعه ایران اسلامی، جوان آگاه، مستقل و سختکوش فاصله داریم. باید به خروجی های عمومی توجه کرده تا به استانداردها نزدیک شویم. وی معتقد است برای نزدیک شدن به استانداردها، تحول در بینش و نظام آموزشی چه در سطح علم و چه در مهارت برای